

LA LLAR DELS POBLES

Mentre alen la veu pretenciosa els defensors de l'universitat, i posen els problemes generals per damunt dels problemes particulars, a nosaltres ens plau ara acollir-nos a la nostra llar catalana. Bo és el treball al ras. Bo és també el córrer món, l'anar per camins i dreceres i guals, el veure totes les terres i el conèixer totes les gentes. Però hi ha hores i dies en què el sentiment us porta a la casa on trobeu la vostra sang i el vostre amor. En l'hivern cru i llarg, són conhort i són alegria l'espècie i l'espurna de la llenya flamejant.

Rodeu món tant com vulgueu, amics. Però rodeu al voltant d'un centre. Si no teniu centre, si no teniu llar racial, no rodareu, sinó que anireu perduts al grat de les ventades, i la vostra ànima no serà la curiosa viatgera, sinó la torturada ànima en pena.

En les lluites de la vida i de la història, el casal propi us farà de refugi i de castell. Què hi fa que la tempesta folia esvaloti el cel i la terra, si allí en un recó de món trobeu l'escalfor dels sentiments, la claror de foc de l'esperança?

Que callin els blasfems que malparien del particularisme i que posen en la pronúncia d'aquestes paraules: "un recó de món", el to despectiu dels infatuats. Aquests reconcs són les llars dels pobles, contenen les més pures riqueses de la humanitat. Els "reconcs de món" han salvat el món repetidament a través de la història. Saben quin és el producte meravellós que s'hi elabora? És la civilització humana. El dia que en les llars nacionals no hi hagués ja flama, ni brasa, ni caliu, ni cendra calenta, s'hauria acabat el món. I hauria tingut una fi pitjor que la dels cataclismes: hauria mort per apagament de l'esperit.

Però tingueu compte també a obrir una finestra al casal propi.

Una finestra que us posi davant els ulls el món exterior. Limitació no és reclosió. El recó no és la capsa tancada. Que des de dins pugueu veure el cel alt i les muntanyes llunyanes, i pugueu escoltar les remors de la terra.

Una finestra que dugui enfora la llum dels tions encesos, que assenyali per als altres l'existència de la vostra llar, que sigui, a la nit, com una bandera vermella enmig de la negror.

Els caminants de la terra, els rodadors, necessiten aquests centres d'activitat intensa. Sense les llars dels pobles no hi hauria pobles diversos. Sense pobles diversos no hi hauria humanitat.

Sentiu l'espòtec, company? Veieu l'espurna? El nostre foc crema. La nostra llar està encesa. És plena de claredat la finestra que ens posa en comunicació amb el món.

L'exili d'En Carles Jordà

Ahí, en el ràpid de Madrid, sortí cap a Casp, a complir la pena d'exili, el nostre estimat amic i company En Carles Jordà.

A l'estació de França l'acompanyaren els familiars i els amics més íntims. En Carles Jordà ens pregà de fer públic el seu desig que no es fes cap gestió a favor d'ell, car si alguna se'n practiqués hauria d'ésser, com ho és des d'ara, desautoritzada.

L'OFICI DEL GENERAL LOSSADA

L'ofici pel qual es comunica a En Carles Jordà la pena d'exili, diu així textualment:

"En uso de las atribuciones que me confiere la vigente ley de orden público, y en virtud de estar suspendidas las garantías constitucionales, he acordado, por no ser conveniente su permanencia de usted en esta capital, aplicar la pena de destierro a que se refiere el artículo 9 de dicha ley, señalándole como residencia la ciudad de Caspe (Zaragoza), a la que deberá trasladarse dentro del plazo de 48 horas siguientes al recibo de la presente. Dios guarde a usted muchos años. —Barcelona, 11 de marzo 1924.— El gobernador, Lossada. Sr. D. Carlos Jordà Pages."

DESMENTIMENT

Podem assegurar, en contra del que afirmen alguns col·legues, que al nostre company En Lluís Massot no se li ha aplicat, fins ara, la mateixa pena que a En Carles Jordà.

La Política

CONFERENCIA A L'ATENEU

Ahí, a les set de la tarda, l'advocat senyor Lleó de las Casas donà una conferència a l'Ateneu Barcelonès, desentrellant aquest tema: "L'eficàcia del nou règim local i el Secretariat municipal".

Es referí detingudament al nou Estatut municipal, assenyalant-ne alguns errors. Digué que amb la llibertat dels Municipis cal escriure una ampla llibertat política per tal que aquella atenti, en el seu difícil naixement.

Examinà la part del Decret referent al Secretariat i censurà el sentit d'advocacisme que prevalia per a la formació del Cos de Secretaris, fins al punt de fer inútil la reforma.

DETENCIÓ

Ha ingressat a la presó el senyor Josep M. Capó, publicista, secretari particular de l'ex-coronel Márquez. Sembla que la seva detenció està relacionada amb la publicació del llibre "Las Junias de defensa".

En Manuel Carrasco en llibertat

Segons notícies particulars rebudes a darrera hora, el nostre amic Manuel Carrasco, ahir a dos quarts de cinc de la tarda fou posat en llibertat.

LA SITUACIÓ A EUROPA

Continua el Senat francès la discussió dels projectes fiscals.

M. Poincaré ha fet un important discurs sobre el que s'ha fet per rehabilitar el franco.

Els diaris francesos fan notar el gran ajut que s'ha rebut de l'estranger i s'assenyala la darrera Puja del franco com un record d'alça.

El Govern federal suís ha autoritzat a l'ex-Oalifa per residir al territori mentre s'abatingui de fer política.

Dos d'ara endavant i fins que se n'acordi un altre, la ciutat de Pelagrad serà coneguda amb el nom de Leningrad.

El Govern britànic ha estat derrotat en una votació als Comuns. Contestat a les vots de "dimissió" dels conservadors, Macdonald ha declarat que no era prou important la qüestió per dimidir.

(1) Cal no oblidar la data d'aquest article, el qual transcrivim fidelment com a impressió d'un dels dies en què el franc arribà més avall.—N. de la R.

DE FRANÇA SI, PERO, DE TOTA MANERA...

(Del nostre enviat especial)

París, 10 de març. (1)

Venint d'Alemanya, aneu pe camí curat d'espant. París, fa olor de bonestir, aquella olor. Per mica mica d'optimisme que es tingui, es pot fruit del cel, de la cuina i de les senyores de trenta anys, que són una mica xerraires però adorables. Al restaurant podeu menjar un caragollet, i la boca de l'estómac s'obre i es tanca com una boca de peix. Tot és fàcil, la cultura, els núvols de nacre i els jardins. Als jardins hi ha uns coloms i uns pardals grises i rodons, amb unes ales curtes i caigudes de felicitat. No hi ha res que carriquegi, tot és ple d'oli i de greix dolç, i París sembla un formatge enorme i delicat: que tot mil gustos. Ben garbellat, és encara França el país on hi ha més felicitat. La vida és un coixí de plomes.

Optimisme? Però xisme? Sembla efectivament que el franc baixa. Quina cosa més curiosa és això de la moneda, quina cosa més sensible i fina... Tan sensible, gairebé, com una màquina. Ja compondrà el lector que és una llàstima que el periodisme no permeti tractar aquest punt filosòficament. El cel és blau, el caragollet és fi i delicat, els espàrrecs de quaresma són els més dolços, però, de tota manera, el franc baixa.

Seria perfectament exagerat dir que la baixa del franc se sent ja en la vida diària. No. La baixa d'ara se sentirà d'aquí a uns mesos. Ara se sent la baixa del gener. El preu de la vida correspon al preu del franc en aquell mes. El que la gent menja i beu ara fou pagat i fabricat amb els preus del gener. És ja un fet establert en tots els fenòmens d'inflació. La moneda baixa més de pressa que no augmenta el preu de les coses. La moneda és ben educada... Així fa que la vida avui, a França, sigui a bon marcat relativament al preu real del franc. Un franc val, avui, uns quinze cèntims or, i al restaurant se pot menjar discretament per deu francs, això és, per un franc cinquanta or. És el preu d'abans de la guerra.

La baixa del franc preocupa, naturalment, a la gent que ha de preocupar. Al francès, en el fons, li sembla mentida el que passa. Es troba una mica mortificat. El francès té l'orgull del franc. El francès sap que la seva moneda ha estat durant un segle una cosa inatacable, i que França ha estat la banca de tots els països de riquesa no líquida. Molts francesos parlen de l'especulació estrangera, del mateix i de mil coses absurdes. Però la gent que no es conforma amb la interpretació superficial de les coses sap perfectament que hi ha l'especulació natural que hi ha d'haver. L'especulació és un fenomen biològic i vital, i tot marx a força d'especulació, en realitat. Si a França no hi hagués una inflació clandestina, la gent especularia jugant a l'alça del franc. Com que aquesta inflació existeix, la gent juga a la baixa. Però això no fa tot, hi ha els borsistes i els no borsistes, els especuladors i els homes de casa, els estrangers i els nacionals. Imaginar que el franc ha passat sempre i el que passarà eternament no té una aplicació davant de França, és tenir una idea falsa i invertida del món.

He tingut ocasió de parlar amb unes quantes persones que són en els afers sobre la baixa del franc, i tothom m'ha assegurat que el Govern no ha intervingut encara en la Borsa. És evident que el dia que el Govern vulgui, el franc s'alçarà. El Govern alemany ha aturat sempre que ha volgut, en l'època de la inflació, la divallada del marc. Només cal llençar sobre el mercat divises estrangeres, això és, servir amb abundància les demandes de lliures o de dòllars. Interdirà el Govern? Una operació d'aquest ordre és infinitament delicada, perquè és una espasa de dos tallants. Si hi ha raons sòlides perquè el franc s'alzi o comenci d'alçar-se,

s'alçarà per ell sol, sense necessitat d'intervencions ni d'operacions artificioses. Si no hi ha raons sòlides d'estabilització i s'intervé, per un cantó es dona certament una confiança al públic, però per l'altre cantó el Govern fa un pessim negoci, perquè dona dòllars o lliures — això és, or, — a canvi de trossos de paper. Si intervé i després la moneda continua baixant, s'amassega la confiança de la gent i, per altra part, s'ha donat l'or a canvi de paper. El Govern alemany, que ha fet això diferents vegades, n'ha sortit sempre amb les mans al cap.

La baixa del franc dona el color a tota la política francesa d'avui. Sense la baixa, Briand no hauria pronunciat el discurs de Curassona. El llenguatge que tingué Briand no s'havia escoltat mai a França després de l'armistici. L'exaltació de la política dels acords internacionals és un fet d'una importància transcendental, i en realitat ve a donar la raó a totes les persones que en gran o modestament, com el que som, hem sostingut que és infinitament millor la política de revisió del Tractat que la política de tossuderia. Tal com estan les coses, al cap de cinc anys de la guerra, França no té més remei que triar: o reparacions o seguretat. Si França vol les reparacions, es juga l'amistat anglesa, això és, la seguretat. Si vol la seguretat, ha de plantejar-se el problema de les reparacions d'una manera enraonada.

Els alemanys — polítics i diplomàtics — han donat en aquests darrers temps la impressió d'ésser persones poc preocupades pels problemes morals. Però el que es pot afirmar és que els alemanys no tenen pas la culpa si el Tractat és un desastre. Ja comprendreu que si l'Alemanya l'hagués fet hauria tingut molts menys articles i hauria estat una cosa completament diferent.

Josep Pla

Converses filosòfiques

Hi ha en català, tocant la grafia de l'article, un cas que no ha rebut encara una solució satisfactòria. Ens referim al cas en què l'article masculí va seguit d'un nom estranger, no catalanitzat, que comença en s seguida d'una consonant, per exemple *sleeping-car* o *apollinarium*.

En el llenguatge parlat, aquests mots són pronunciats amb *es* inicial en lloc de *s*, i, naturalment, davant d'ells l'article pren la mateixa forma que pren davant qualsevol mot començant en vocal. Com diem *un esclat*, *l'esclat*, diem així mateix *un sleeping*, *l'esleeping*.

Quan el llenguatge escrit adopta per al mot estranger una grafia d'acord amb aquella pronúncia, com ho ha fet, per exemple, amb el mot anglès *sport*, l'escriptura de les combinacions del dit mot amb l'article precedent no ofereix cap dificultat: hom escriu *un esport*, *l'esport*. Però quan el mot estranger no és modificat en la seva grafia, perquè no és considerat encara com un mot català, sinó com un mot completament estrany al nostre lèxic, llavors sorgeix una dificultat tocant la grafia de l'article masculí. Es clar que si escrivim *un sleeping* tot pronunciant *unsleeping* (en quatre síl·labes), sembla que, paral·lelament, hauríem d'escriure *l'esleeping*, tot pronunciant *l'esleeping* (en tres síl·labes). Però la gent deuig aquesta solució que implica l'ús de la forma *l'esleeping* i llavors recorre a una de les dues solucions següents, a nostre judici, evidentment menys bones que la solució *l'esleeping*: el *sleeping*, en què es dona a l'article la mateixa forma que davant un mot començant en consonant (grecindint de la pronúncia *sleeping*); i el *sleeping*, en què es resol la representació del so vocalic intercalat recorrent arbitràriament a la forma dialectal *lo*.

P. Pabra

EL TEXT DESTINAT A AQUESTA PAGINA HA PASSAT PER LA CENSURA

EN JOSEP PUJOL, "BOQUICA"

Ja de petits tenia per a nosaltres el nom d'En Boquica una sinistria significació, car per ponderar-nos el grau de maldat d'un subjecte, hom solia comparar-lo sempre amb aquell personatge: així, deien: "Es més dolent, és més murri, és més criminal que En Boquica".

No es tractava pas, certament, d'un ésser fantàstic, inventat per "fer creure" els infants, ni era exagerada la seva funesta significació. En Boquica, segons tradició tramesa pels besavis, era un malfactor vulgar; però el fet d'haver intervingut en certs esdeveniments històrics, donava lamateix cert interès a la seva repulsiu figura.

En Josep Pujol, que aquest era el veritable nom d'En Boquica, va néixer a Besalú, "per oprobri de la humanitat", diu l'historiador Olot Baladíe—el 26 de setembre de 1778. El seu pare era traginer: ell feia el mateix ofici a Olot quan va esclatar la guerra amb els francesos. Aleshores va formar part de les primeres "guerrilles" que es varen organitzar per combatre'ls. Ell sabia pam a pam tots els camins de la muntanya; no hi havia recó de bosc que no conegués; era home ardit i disposat a tot. Bon auxiliar per als envaïts, podia ésser-ho també per als invasors: els francesos així ho varen comprendre i el compraren per un grapat d'or, prestant-se ell a fer el vil paper d'espia. Descobert per les autoritats espanyoles, En Boquica va ésser portat al presidi de Tarragona, del qual aconseguí fugir, anant a oferir els seus serveis al general Lamarque, que era a l'Empordà.

Protegí pels imperials, En Boquica va ésser admes a la companyia anomenada de "Caçadors distingits de Catalunya", i també de miquelets—i coneguts del poble amb el nom de "parrots", "brillalls" i "enragats"—creada l'any 1812, amb la missió de servir d'exploradora a l'exèrcit invasor. Formaven aquesta companyia 200 homes, comandats per En Pujol, que fou nomenat capità pel general Mathieu. Va prendre part en diverses accions importants, i fou derrotat pel baró d'Eroles a Banyoles, el 23 de juny de 1813, morint-hi un germà d'En Boquica i resultant ell mateix greument ferit.

El que havia traït els seus germans, va intentar traïr després els seus protectors, oferint al baró d'Eroles de lliurar-li el castell de Figueres, assetjat per les forces del mariscal Macdonald. Eroles va caure en el parany, trametent-li com a missatger el seu ajudant Nicolau Massanas, per tal que es posessin d'acord amb En Pujol; llavors aquest va cometre una nova fellopie, acusant En Massanas de voler-lo subornar. Aquest malfactor oficial va ésser sumariat i afusellat a Figueres, sense que pogués prevaler la seva innocència. Eroles va prometre venjar-lo.

La banda d'En Boquica va cometre tota mena de crims: ni hi havia casa de camp dels enconfortos d'Olot que no fos assaltada per aquells bandits. Els francesos varen capturar-se'n i els perseguiront, afusellant sense contemplacions els "parrots" que quicn a llurs mans. El mariscal Suchet va dissoldre la companyia als començaments del 1814, font proposos tots els que la componien. Sembla, però, que En Boquica va continuar gaudint de certa protecció. L'escriptor rossellonès Aragó, en una fantàstica novel·la titulada "Pujol, chef miquelets", diu haver-lo vist passejant pels carrers de Perpinyà amb els generals Suchet, Mathieu, Decaen i Lamarque, i, com si això fos un honor per a ell, afegix: "Els meus ulls l'han vist, jo l'ho conegut, l'ho tractat; més d'una vegada hem menjat junts, jo a la seva taula, ell a la meua." Soria curiós d'estudiar la psicologia d'En Boquica a través d'aquesta novel·la.

El baró d'Eroles no va oblidar el seu ajudant Massanas. Un cop fetes les paus entre França i Espanya, va aconseguir-se l'extradició d'En Boquica, el qual fou penjat a Figueres a la plaça, prop de la carretera, el 23 d'agost de 1815, a la tarda. Els germans de la Puríssima Sang, coberts amb vesta i cucurulla, portant la imatge del Crucificat, l'acompanyaren des de la capella del castell al lloc de la forca. La multitud que va acudir a presenciar el suplici d'En Pujol, va donar un espectacle inqualificable, insultant la seva agonia amb tota mena d'injúries.

Joan de Palau

Full de dietari

EL PRINCEP DE GALLES ES FOTOGÈNIC

Abans de tot, un aclariment. Què vol dir fotogènic? Els nombrosos lectors que coneixen el significat d'aquesta paraula, no massa vella en el llenguatge corrent i no incorporada encara a cap diccionari, ja excusaran la nostra pedanteria. Ens horroritzà d'escriure sobre temes banals, amb paraules no entenedores. Kant, potser potser tenia dret d'ésser obscurs i difícil. Un periodista, com nosaltres, no, per l'amor de Déu.

Des del punt de vista etimològic, tenim que... però tal vegada fóra imprudent que entressim en el terreny de l'etimologia. Ens veuríem obligats a descompondre el mot fotogènic en dues lletres, una de les quals, almenys, és sumament perillosa en el nostre llenguatge nadiu.

Es sufficient de dir que fotogènic, ara com ara, vol dir apte per a ésser filmat. Diem que un home és fotogènic quan aquest home té uns trets que impressionen fortament i agradablement la placa sensible.

A París fa poc donaven un vodevil titulat: "Ma femme est photogénique". Amb aquesta dita hom no atribueix cap vicc lleig a la senyora en qüestió; hom feia constar, simplement, que la senyora en qüestió posseïa unes faccions excel·lents per ésser reproduïdes pels procediments fotogràfics.

Afeim, completant aquesta informació que gratuïtament oferim als nostres lectors, que hi ha dones bellíssimes que no són fotogèniques i, per contra, n'hi ha de ben lletges que posseeixen aquest dot en grau màxim. De manera que dir a una dona: "Senyora, sou molt fotogénica", no és sinó un compliment relatiu, que ha d'ésser administrat amb precaució i en casos molt determinats.

Em sembla per una bona obra divulgant aquests coneixements, ara el desig de consagrar-se a l'art silencios a estralls, com una veritable epidèmia.

Mireu si en fa, que el mateix príncep de Galles, que ha batut el record dels capirells en els certàmens hípics, ha volgut saber si era o no era fotogènic. Ha anat a un estudi situat als afores de Londres i ha representat una escena. Diuen que el varen acompanyar, que el príncep estava neguitós com un veritable principiant i molt intrigat per escatir si el seu físic resultava simpàtic a la pantalla, si havia donat als seus gestos la lentitud convenient... L'experiència ha estat decisiva. El príncep de Galles és fotogènic.

El diari "Excelsior", on he trobat aquesta notícia, diu que per aconseguir el príncep, que s'hauria estimat més no ésser fotogènic a fi d'esmortir la seva reanca, el *metteur* en escena li féu remarcar que per a un futur monarca és tanmateix important de posseir aquesta qualitat. La majoria dels súbdits no el coneixerà personalment, sinó a través del cinema.

El *metteur* té raó. A més a més, li podria dir que en aquest món, tan ple de trontolls, no convé mai especialitzar-se massa. De vegades l'aplicat que ens ha semblat més útil en un període de la nostra existència, en l'altre esdevé la pedra angular de la nostra salvació. El príncep de Galles podria ésser jockey o actor de cinema; és tris que no pugui lliurar-se del tot a cap d'aquestes dues vocacions o bé combinar-les—puix que llor combinació és possible. Però, al capdavall, quina cosa li fa d'ésser un gran perfeccionista i de posseir una figura fotogénica?

Carles Soldevila

ALEMANYA I LES REPARACIONS

Manifestacions del Cancellier Marx al Congrés de la Indústria i del Comerç

EL CAP DEL GOVERN DECLARA QUE CAL QUE TOTHOM SUPORTI LES CARREGUES FISCALS EXTRAORDINÀRIES :: LES NOVES ELECCIONS ES FIXEN PER AL 4 DE MAIG

Berlín, 14.—El Congrés de la indústria i del comerç, que anyalment se celebra en aquesta capital, ha emès un vot preconcitant la necessitat d'una ràpida intel·ligència sobre les càrregues que incombexen a Alemanya en concepte de reparacions.

El president de la Cambra de Comerç d'Hamburg féu constar que el tràfec marítim d'Alemanya ha arribat al nivell que tenia abans de la guerra.—Havas.

Berlín, 14.—El Cancellier senyor Marx ha pronunciat un discurs al Congrés del Comerç i de la Indústria que se celebra anyalment. Ha insistit sobre la necessitat urgent d'aconseguir l'estabilització definitiva de la vida econòmica, afirmant que totes les classes socials han de suportar l'aquí ondevant les càrregues fiscals extraordinàries que s'els imposen.—Havas.

DECLARACIONS DEL CANCELLER ALS PERIODISTES

Berlín, 14.—El cancellier Marx ha declarat a alguns periodistes alemanys i estrangers que no és possible que el Govern toleri per més temps que li hagi qui comprometi l'obra de sanejament del Govern. El poble alemany decidirà si s'ha d'aprovar o no la política de l'actual Govern.

El cancellier afirmà que aquest Gabinet no preté de cap manera implantar una dictadura, i que el dissoldre el Reichstag ha respectat la Constitució de l'Imperi.—Havas.

LORD CREWE SEGUIRÀ PRESENT PART EN LA CONFERENCIA D'AMBAIXADORS

Londres, 14.—A la Cambra dels Comuns el sots-secretari del ministeri d'Afers estrangers ha assegurat que lord Crewe seguirà present part de la Conferència d'Ambaixadors.—Havas.

LES ELECCIONS SERAN EL 4 DE MAIG

Berlín, 14.—El president Ebert ha fixat la data de les eleccions per al Reichstag per al dia 4 de maig vinent.—Havas.

ES PREVEU EL TRIOMF DELS NACIONALISTES I COMUNISTES

París, 14.—Els corresponents de la Premsa francesa a Berlín preveuen per a les properes eleccions el triomf dels nacionalistes i comunistes sobre els partits popular i socialista.—Havas.

EL PARTIT POPULISTA

Berlín, 14.—El "Lokal Anzeiger" espera que s'aconseguirà evitar una escissió en el partit populista.—Havas.

EL PROCES HITLER. — LES DECLARACIONS DE VON KAHN

Munic, 14.—Durant el procés Hitler, von Kahn ha declarat que la conferència secreta celebrada el dia 8 de novembre per ell, von Lossow, Hitler i Ludendorff, tingué únicament per objecte impedir les incursions dels partidaris d'Hitler a Turingia, afirmant que no es preparà cap cop d'Estat.—Havas.

DESAPARICIÓ. MISTERIOSA

Berlín, 14.—Ha desaparegut misteriosament la neboda de l'ex-cancellier Bethmann Hollweg. La policia practica diligències amb aquest motiu.—Havas.

LA DIETA DE SAXONIA

Dresde, 14.—La fracció nacionalista de la Dieta ha donat que aquesta sigui dissolta.—Havas.

DE BOXA

PROXIM MATCH CARPENTIER-GIBBONS

París, 14.—Anit passada quedà signat entre els representants dels boxadors Carpentier i Tom Gibbons el contracte per a la celebració d'un match a deu rounds, que tindrà lloc a Xicago el 4 de juny.—Havas.

MORT DE L'EX-PRESIDENT DEL CONSELL BULGAR GUECHOFF

Sofia, 14.—Ha mort l'ex-president del Consell de ministres búlgar, senyor Guechoff.—Havas.